

Siseministeerium
info@siseministeerium.ee

Teie 16.02.2026 nr 1-6/3378-1

Meie 10.03.2026 nr 2-2/1223-2

**Vabariigi Valitsuse määrusele "Nõuded
varjendile ja varjumisplaanile,
varjumiskoha kohandamise põhimõtted
ning varjumisplaani koostamise kord"
eel nõule muudatusettepanekute
esitamine**

Siseministeerium esitas Päästeametile kooskõlastamiseks ja arvamuse avaldamiseks Vabariigi Valitsuse määruse "Nõuded varjendile ja varjumisplaanile, varjumiskoha kohandamise põhimõtted ning varjumisplaani koostamise kord" eelnõu ja selle lisad. Käesolevaga esitab Päästeamet omapoolsed ettepanekud eelnõu ning selle lisade muudatusteks. Tähelepanekud seletuskirja kohta on esitatud kommentaaridena eraldi dokumendis ning saadetakse käesoleva muudatusettepanekute juurde eraldi e-kirjaga.

- 1) Päästeamet teeb ettepaneku täiendada eelnõud volitusnormi sättega, mis annab Päästeametile õiguse varjendi, varjumisplaani, varjumiskoha ja märgistuse osas välja anda juhiseid. Eelnõu § 1 lisada lg 2 järgmises sõnastuses: „Käesoleva määruse rakendamist varjendi, varjumisplaani, varjumiskoha ja märgistuse osas täpsustatakse Päästeameti juhistega“.
Eelnõu seletuskiri viitab mitmel juhul Päästeameti juhenditele, mistõttu on otstarbekas kinnitada juhiste välja andmiseks volitusnorm ka määruse tasandil.
- 2) Eelnõu § 4 lg 2 ls 2 sätestab, et tegeliku varjumispinna suurus peab lisas 1 nimetatud juhtudel tagama kõigi hoonesse projekteeritud inimeste varjumisvõimaluse vahetu kõrgendatud ohu korral. Seega tuleb kehtiva eelnõuteksti kohaselt tegelik varjumispind arvutada nii, et kõik hoonesse projekteeritud inimesed (nt koolis, majutus-, hoolekande- ja meditsiiniuasutuses) saaksid vahetu kõrgendatud ohu korral varjuda. Toetame seda põhimõtet ja lisame, et tuleb arvestada, et kõnealune muudatus võib tekitada vastuseisu nõuete kehtestamisele ja teatud hoone liikide puhul võib suurendada varjendi ehitamise maksumust ning seada põhjendatud ootusi riigipoolsele toetusele varjendi rajamisel. Seetõttu on oluline leida tasakaal varjendisse mahtuvate isikute arvu, võimalike alternatiivsete või dubleerivate lahenduste ning ehitusmaksumuse vahel. Kaaluda võib ülempiiri seadmist (% netopinnast), mida saab riigi poolt nõuda varjendi rajamisel sõltumata hoones viibivate inimeste arvust, mis ei välista vajaduspõhiselt ka suurema varjendi rajamist.
- 3) Eelnõu § 10 lg 5 p 4 tuleb sõnastada selliselt, et lisaks FM raadiole tagatakse ka DAB+ raadio võimekus. Mitmed riigid on käivitanud DAB+ võrgud paralleelselt FM-leviga ning osad on teatanud kavatsusest FM-raadio levitamise tulevikus lõpetada. Pikaajalise

kommunikatsioonitaristu planeerimisel on seetõttu põhjendatud arvestada DAB+ kasutuselevõtu võimalustega.

- 4) Täiendada tuleks eelnõu § 7 lg-t 8 sõnastusega: „Samal või erineval tasapinnal asuvatel varjenditel võib olla ühine väljapääsutee“. Varjendid võivad paikneda eri tasapindadel ning ka erinevatel tasapindadel saavad erinevate varjendite varuväljapääsud suubuda ühisesse varuväljapääsu, kui tagatud on ohutusnõuded.
- 5) Eelnõu § 8 lg-s 6 tuleks täiendada sihtrühma „eakad ja lapsed“ ja lisaks „mida põhiosas kasutavad eakad, lapsed, hooldatavad või kõrvalist abi vajavad isikud“ Kõnealune säte on seotud ventilatsioonisüsteemi mehhaanilise käitamisega ning sellistel isikutel ei ole võimalik mehaaniliselt ventilatsiooni süsteemi töös hoida. Ventilatsioonisüsteemi käitamise võime pole piiratud ainult eakate ja lastega - sinna alla võivad kuuluvad ka haigla patsiendid, hoolekandeesutuste elanikud ning erivajadustega inimesed. Üldistatud kriteerium väldib olukordi, kus automaatse ventilatsioonisüsteemi nõue jääb kohaldamata seetõttu, et riskirühma pole määruks täpselt kirjeldatud.
- 6) Päästeamet teeb ettepaneku eelnõu § 10 lg 9 p 7 osas kooskõlastada jooditablettide vajadus varjendi varustuses terviseameti ja keskkonnametiga, selgitamaks välja tablettide vajadus varjendite varustuses ning vältimaks vastuolusid ravimite käitlemise nõuetega.
- 7) Eelnõu § 10 lg 9 p-st 10 eemaldada sõna „vajadusel“, kuivõrd anumad vee hoidmiseks peaksid olema kohustuslikud.
- 8) Eelnõu §10 lg 9 p-des 3 ja 8 asendada lausetes „varjendi jaoks toodetud“ vahenditega sõnaga „varjendi jaoks sobilike“ vahenditega. See tähendab, et tooted peavad olema kvaliteetsed, nende suurus, paigutus, kinnitused ja tugevus peavad vastama varjendi tingimustele. Taoline käsitlus annab võimaluse kasutada mitte ainult spetsiaalselt varjendi jaoks tehtud, vaid ka näiteks laevade jaoks toodetud narivoodeid, üldise kriisi tagamiseks mõeldud tualettpotte jne.
- 9) Eelnõu §-ga 11 sätestatakse varjendi tuleohutusnõuded. Samas ei käsitle säte varjendi kõiki tuleohutusnõudeid, vaid kirjeldab üksnes erisusi võrreldes üldiste ehituslike tuleohutusnõuetega. Üldised ehituslikud tuleohutuse põhinõuded on sätestatud siseministri 30.03.2017 määruses nr 17 („Ehitisele esitatavad tuleohutusnõuded“), mida tuleb projekteerimisel ja ehitamisel igal juhul kohaldada. Kuna §-s 11 on sätestatud vaid varjendile kohaldatavad tuleohutusnõuete erisused, teeb Päästeamet ettepaneku muuta § 11 pealkirjaks „Varjendi tuleohutuse erisused“. Pealkiri „Varjendi tuleohutus“ võib jätta mulje, et kõik varjendile kohaldatavad tuleohutusnõuded sisalduvad § 11-s. Tegelikult tuleb hoone projekteerimisel järgida nii määrust nr 17 kui ka eelnõu § 11. Pealkirja muutmine täpsemaks vähendab tõlgendusriski ja aitab tagada, et praktikas ei jää üldnõuded kohaldamata, kuna need ei ole varjendite määruksse dubleeritud. Lisaks tuleb eeltoodud osas täiendada seletuskirja viitega sellele, et hoone projekteerimisel ja ehitamisel tuleb järgida siseministri määruses nr 17 sätestatud tuleohutusnõudeid.
Alternatiivina pakub Päästeamet välja võimaluse täiendada hoopiski määrust nr 17 varjenditega seotud erisustega. Kuna määrus nr 17 juba kehtestab ehitiste tuleohutusnõuded, aitaks varjendite erisuste koondamine samasse õigusakti vältida dubleerimist ja võimalikke vastuolusid ning tagab selgema regulatsiooni projekteerijatele ja menetlejatele.
- 10) Eelnõu § 11 lg 1 kohaselt, kui varjendil on eraldi tuletõkkesektsioon, siis paigaldatakse kaitseuksele lisaks tuletõkkeuks. Siinkohal võib kriisiolukorras tekkida vastuolu tuleohutusnõuetega. Näiteks olukorras, kus paigaldatakse lüüstelk, mille paigaldamisel võib tekkida vajadus tuletõkkeuks ära võtta. Selliselt kaob ära tuletõkkesektsioon. Päästeamet pakub välja, et võimaliku lahendusena saab anda kriisiolukorras loa erandina tuletõkkesektsiooni ajutiseks kaotamiseks varjendi kasutamiseks. Nagu ka eelmises

ettepanekus selgitatud, on konkreetne küsimus võimalik lahendada ka siseministri 30.03.2017 määruses nr 17 („Ehitisele esitatavad tuleohutusnõuded“).

- 11) Ettepanek teha muudatus eelnõu § 13 lg 2 p-s 1 selliselt, et kaotada ära nõue kontrollida ruumi õhutihedust üks kord aastas. Tegu on kuluka ja töömahuka tegevusega, mistõttu on põhjendatud teha õhutiheduse kontroll kord 10 aasta jooksul. Seega on asjakohane lisada õhutiheduse kontroll eelnõu § 13 lg-sse 5. Lisaks, kuna õhufiltreid on süsteemis mitu, siis tuleb selle kohta seletuskirjas täpsustada, et kontrollida tuleks tolmufiltrite toimimist. CBRN filtrit aktiveerida ei tohi ning selles osas tuleb teha vaid passiivne kontroll.
- 12) Eelnõu § 14 ja seletuskiri tuleb viia omavahel kooskõlla. Eelnõu § 14 sisaldab nelja lõiget, kuid seletuskiri selgitab viite lõiget. Päästeamet palub kontrollida, kas eelnõusse on jäänud lisamata vastav lõige või seletuskirjast tuleks eemaldada või ümber paigutada vastava lõike selgitus.
- 13) Eelnõu § 14 lg 4 ls 1 sätestab, et varjendi rajamise kohustusega hoone puhul koostatakse varjumisplaan tuginedes ehitusprojektis sätestatule. Lõike teine lause näeb ette kohustuse, et varjumisplaan peab olema koostatud hoone kasutusloa *taotlemise* hetkeks. Lisaks käsitleb eelnõu Lisa 2 „Varjumisplaan“ ehitusprojektist tulenevaid andmeid minimaalselt (eeskätt punktis 1.1 ning varjumise skeemi osas), kuid ülejäänud plaani sisuelemendid on valdavalt korralduslikku laadi (nt vastutajad, tegevuskorraldus, ressursid, konkreetset kontaktid, juurdepääsu- ja kommunikatsioonilahendused), mis ei ole kasutusloa taotlemise hetkeks objektiivselt teada ega määratavad.

See võib tekitada mitmeid praktilisi probleeme:

- ehitaja või arendaja ei ole kasutusloa taotlemise hetkeks võimeline esitama nõutud korralduslikku teavet;
- varjumise eest vastutaja peaks plaani hiljem uuesti koostama, kuna korralduslik pool selgineb alles pärast hoone reaalset kasutuselevõttu ja vastutajate määramist;
- plaan sisaldab valdavalt korralduslikku teavet, mis ei ole kasutusloa taotlemise hetkel teada (nt varjumise eest vastutajad, kasutaja tegevuskorraldus jne);
- Lisa 2 ülesehitus eeldab plaani täitmist pärast hoone valmimist, mitte kasutusloa kooskõlastamise etapis;
- Päästeameti koormus suureneb, kuna ehitajad küsivad selgitusi teemadel, mille üle neil pole pädevust ega infot;
- tekib risk, et plaan koostatakse formaalselt, puuduliku sisuga, eesmärgipärase kasutamise asemel.

Päästeamet teeb ettepaneku muuta § 14 lõike 4 regulatsioon selliselt, et varjumisplaan seotakse korralduslike tegevuste ja vastutajate määramisega ning sätestada kohustus, et varjumisplaan peab olema koostatud ja kinnitatud 3 kuu jooksul pärast kasutusloa väljastamist (tähtaeg on näitlik ja võib vajada koostöös osapooltega täpsustamist). Selline lähenemine ühtib ka teiste ohutuse korraldamise dokumentide (nt tulekahju korral tegutsemise plaan) tavapärase loogikaga — need koostatakse pärast seda, kui hoones on olemas kasutatav tegevuskorraldus.

- 14) Eelnõu § 18 lg 5 sätestab, „ühele inimesele tuleb varjumiskohas võimalusel planeerida minimaalselt 0,75 ruutmeetrit põrandapinda. Eluhoones tohib ühes varjumiskohas olla kuni 180 inimest ja mitteeluhoones kuni 1000 inimest.“ Teeme ettepaneku eemaldada piirav viimane lause, ning rakendada seda soovitustes ja juhendites.
- 15) Kaaluda Lisa-sse 1 erandi märkimist järgmises sõnastuses: „Käesoleva Lisa alusel varjendinõuet ei kohaldata ajutistele hoonetele.“ Ajutised hooned on mõeldud lühiajalise kasutusega ning nende varjendiga varustamine oleks ebaproportsionaalselt kulukas ja tehniliselt ebaotstarbekas.

- 16) Eelnõu § 2 p-s 11 on märgitud, et varjendi varuväljapääsutee välimine pääs on üldjuhul väljapoole avanev uks või luuk, mille kaudu on võimalik varuväljapääsuteelt väljuda üldjuhul hoone varingualast välja ning mis tavaolukorras võib olla suletud. Kooskõlas eelnõu Lisa 2 p-s 2 toodud skeemiga ei käsitle see olukorda, kus varuväljapääsutee välimine pääs on lahendatud tunnelina, mis suunab väljumise hoone perimeetrist väljapoole. Päästeamet teeb ettepanku täpsustada Lisa 2 selliselt, et anda lahendus ka tunneli kasutamiseks hoone perimeetrist välja viiva osaga.
- 17) Lisas 2 asendada joonistel ja näidistel termin „avariipääs“ määruses kasutatava mõistega „varuväljapääs“. Terminoloogia ühtlustamine vähendab tõlgendamisega soetud riske
- 18) Päästeamet teeb Lisa 3 osas ettepaneku, et selles esitada üksnes märgi aluskuju illustratiivne näidis ilma mõõtude ja detailsete paigaldusnõueteta ning lisada viide, et varjumise märgi detailnõuded kehtestatakse Päästeameti peadirektori juhisega. Suunavaid lisade ja tähiste määruses detailselt lahti kirjutamata jätmine väldib liigselt tehnilisi tabeleid määruses ning võimaldab hoida märgistusega seotu ajakohasena ilma määrust muutmata.
- 19) Seletuskirjas on mitmel korral viidatud avaliku varjendi kohustusele 10 000+ m² või „suurte rahvahulkadega“ hoonetes. Mõiste „suur rahvahulk“ ei ole praegu numbriliselt määratletud. Seega teeb Päästeamet ettepaneku kaaluda nimetatud mõiste määрусesse lahti kirjutamist (nt inimeste arv hoones või arvutuslik inimeste arv hoone pindala kohta).

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Margo Klaos
peadirektor